

Ostbutiken i Hallarna.pdf

Här kommer först i svensk översättning det avsnitt om ostbutiken i Hallarna som fallit bort i Folket i Bilds förlags utgåva från år 1949. Därefter kommer, som en liten fransk läsövning, Emile Zolas originaltext.

Den svenska texten från Niloes utgåva år 1984. Översättningen är gjord av Jacob Gunnarsson.

Hallarna (Niloe 1984) sid 243-244

Fröken Saget var tyst ett par minuter, och först när hon såg att de båda andra brann av nyfikenhet, sade hon med sin vassa röst:

– Den där Florent, ni vet! Nu kan jag tala om för er var han kommer ifrån.

Hon lät dem vänta lite till under andlös tystnad.

– Han kommer från galäerna, sade hon till slut med hemsk, dov stämma.

Det stank av ost runt omkring henne. På de båda hyllorna längst inne i butiken stod stora byttor med smör. Smöret från Bretagne svällde i sina korgar, smöret från Normandie liknade i sina vaxduksomslag utkast till torsor som någon skulptör hade skylt över med fuktiga trasor. I byttor, där de breda smörknivarna hade format branta klippor, dalgångar och rämnor, såg smöret ut som nedrasade bergkammor, belysta av en höstaftons bleka dager. Under disken av röd marmor, ådrad i grått, stod korgar med kritvita ägg, och på halmbäddar i lådor låg bondon-ostar bit för bit och ostar från Gournay, platta som medaljer, med mörk och grönskiftande yta.

Det var emellertid på disken som de flesta ostarna hopade sig. Bland uppvägda smörklimpar låg på en bädd av sockerbetsblad en jättestor ost från Cantal i Auvergne. Så följde en guldgul Chester-ost, en Gruyère, liknande ett hjul, som fallit av någon barbars vagn, holländska ostar, runda som avhuggna huvuden, överstrukna med stelnat blod och så hårda att man kallade dem dödsallar. Den aromatiska doften av en parmesan-ost blandades med alla de stora ostarnas starka dofter. På runda bräder såg tre brie-ostar lika melankoliska ut som slocknade månar: två gamla och torra var fullmånar, den tredje var halvflytande och tömde sitt vita, gräddliknande innehåll, så att det bildade en sjö, som översvämmade de smala bräder med vilkas hjälp man förgäves sökte hålla dem tillbaka. På port-salut-ostar, som liknade antikens diskusar, var fabrikanternas namn tryckta i underkanten. En romantour, inlindad i silkespapper, förde tankarna till en nougatstång eller något sött bakverk, borttappat bland de kärva dunsterna. Roquefort-ostarna såg under sina glaskupor ut som högförnäma prinsar med ansikten marmorerade i blått och gult, som om de hade lidit av någon rik, alltför nutningslysten mans skamliga sjukdom. På ett fat intill låg getostar, stora som ett barns knutna hand. Håra och gråaktiga, påminde de om stenar, som bockarna sparkar ner i krökarna på steniga vägar, när de leder en hjord.

Nu kände man doften från ostarna. De ljusgula mont-d'or hade en mild lukt, troyes, som var lätt kantstötta, luktade starkare och blandade en instängd källarlukt med de andra. Camenbert hade en doft av vilt, som erinrade om stekta fasaner. Neufchâtel-ostarna, limburgarna, marolles och de fyrkantiga pont-l'évêque bidrog med sina kärva toner till denna doftsymfoni. De rödaktiga livarot-ostarna var så starka att de brände i halsen som svavel, men över alla andra kändes stanken av ostarna från Olivet, som gömdes under löv av valnötsträd liksom döda djur, som bönderna har täckt med lövruskor och som ligger och ruttnar vid dikeskanten.

Ostarna mjuknade i eftermiddagshettan. Möglet rann bort, och ostens yta färgades i kopparrött och ärggrönt, så att den påminde om blödande, dåligt läkta sår. En vidfläkt satte liv i olivet-osten, som tycktes andas med en fet människas tunga, mödosamma andetag. En våg av liv hade brutit igenom en livarot-ost, som hade fött fram en hel här av maskar. Bakom vågskålarna sände en aniskryddad géromé i sin tunna ask ut en så vidrig odör att flugor hade fallit ner omkring den på den röda marmorn, som var ådrad i grått.

Fröken Saget hade denna géromé nästan under näsan på sig. Hon flyttade sig tillbaka och stödde huvudet mot de stora gula och vita pappersark som hängde i ett hörn längst in i butiken.

Emile Zola, Le Ventre de Paris (1873) Sid 274-276 kapitel 5

Mademoiselle Saget garda le silence pendant deux bonnes minutes ; puis, quand elle vit les deux autres toutes brûlantes de curiosité, d'une voix pointue :

— Vous savez, ce Florent ?... Eh bien, je peux vous dire d'où il vient, maintenant.

Et elle les laissa un instant encore suspendues à ses lèvres.

— Il vient du bain, dit-elle enfin, en assourdissant terriblement sa voix.

Autour d'elles, les fromages puaien. Sur les deux étagères de la boutique, au fond, s'aliginaient des mottes de beurre énormes ; les beurres de Bretagne, dans des paniers, débordaient ; les beurres de Normandie, enveloppés de toile, ressemblaient à des ébauches de ventres, sur lesquelles un sculpteur aurait jeté des linges mouillés ; d'autres mottes, entamées, taillées par les larges couteaux en rochers à pic, pleines de vallons et de cassures, étaient comme des cimes éboulées, dorées par la pâleur d'un soir d'automne. Sous la table d'étalage, de marbre rouge veiné de gris, des paniers d'œufs mettaient une blancheur de craie ; et, dans des caisses, sur des clayons de paille, des bondons posés bout à bout, des gournay rangés à plat comme des médailles, faisaient des nappes plus sombres, tachées de tons verdâtres. Mais c'était surtout sur la table que les

fromages s'empilaient. Là, à côté des pains de beurre à la livre, dans des feuilles de poirée, s'élargissait un cantal géant, comme fendu à coups de hache ; puis venaient un chester, couleur d'or, un gruyère, pareil à une roue tombée de quelque char barbare, des hollandes, ronds comme des têtes coupées, barbouillées de sang séché, avec cette dureté de crâne vide qui les fait nommer têtes-de-mort. Un parmesan, au milieu de cette lourdeur de pâte cuite, ajoutait sa pointe d'odeur aromatique. Trois bries, sur des planches rondes, avaient des mélancolies de lunes éteintes ; deux, très-secs, étaient dans leur plein ; le troisième, dans son deuxième quartier, coulait, se vidait d'une crème blanche, étalée en lac, ravageant les minces planchettes, à l'aide desquelles on avait vainement essayé de le contenir. Des port-salut, semblables à des disques antiques, montraient en exergue le nom imprimé des fabricants. Un romantour, vêtu de son papier d'argent, donnait le rêve d'une barre de nougat, d'un fromage sucré, égaré parmi ces fermentations âcres. Les roqueforts, eux aussi, sous des cloches de cristal, prenaient des mines princières, des faces marbrées et grasses, veinées de bleu et de jaune, comme attaqués d'une maladie honteuse de gens riches qui ont trop mangé de truffes ; tandis que, dans un plat, à côté, des fromages de chèvre, gros comme un poing d'enfant, durs et grisâtres, rappelaient les cailloux que les boucs, menant leur troupeau, font rouler aux coudes des sentiers pierreux. Alors, commençaient les puanteurs : les mont-d'or, jaune clair, puant une odeur douceâtre ; les troyes, très-épais, meurtris sur les bords, d'âpreté déjà plus forte, ajoutant une fétidité de cave humide ; les camemberts, d'un fumet de gibier trop faisandé ; les neufchâtel, les limbourg, les marolles, les pont-l'évêque, carrés, mettant chacun leur note aiguë et particulière dans cette phrase rude jusqu'à la nausée ; les livarot, teintés de rouge, terribles à la gorge comme une vapeur de soufre ; puis enfin, par-dessus tous les autres, les olivet, enveloppés de feuilles de noyer, ainsi que ces charognes que les paysans couvrent de branches, au bord d'un champ, fumantes au soleil. La chaude après-midi avait amolli les fromages ; les moisissures des croûtes fondaient, se vernissaient avec des tons riches de cuivre rouge et de vert-de-gris, semblables à des blessures mal fermées ; sous les feuilles de chêne, un souffle soulevait la peau des olivets, qui battait comme une poitrine, d'une haleine lente et grosse d'homme endormi ; un flot de vie avait troué un livarot, accouchant par cette entaille d'un peuple de vers. Et, derrière les balances, dans sa boîte mince, un géromé anisé répandait une infection telle que des mouches étaient tombées autour de la boîte, sur le marbre rouge veiné de gris.

Mademoiselle Saget avait ce géromé presque sous le nez. Elle se recula, appuya la tête contre les grandes feuilles de papier jaunes et blanches, accrochées par un coin, au fond de la boutique.